Dosarul nr. 2a-2469/23
(2-23015957-02-2a-04072023)
Prima instanță: Judecătoria Orhei (sediul Șoldănești), judecător Elvira Lavciuc

D E C I Z I E

26 septembrie 2023 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ
al Curţii de Apel Chişinău

În componenţa:
Preşedintele completului, judecător Nelea Budăi
Judecătorii: Iurie Cotruță și Ion Țurcan
Grefier: Elena Mortu

examinând, în ședință publică, cererea de apel declarată de Moraru Olga împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei (sediul Șoldănești) din 06 martie 2023, emisă la cererea de chemare în judecată depusă de avocatul Coșneanu Svetlana în interesele reclamantului Moraru Constantin către Moraru Olga, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Bumbac Svetlana privind modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori comuni într-o sumă bănească fixă și schimbarea modului de executare a hotărârii,

a c o n s t a t a t :

La 01.02.2023, avocatul Coșneanu Svetlana, acționând în interesele reclamantului Moraru Constantin, a intentat acțiune civilă către Moraru Olga, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Bumbac Svetlana privind modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori comuni într-o sumă bănească fixă și schimbarea modului de executare a hotărârii.

În cererea de chemare în judecată s-a invocat că, reclamantul cu pârâta Moraru Olga au fost căsătoriti, din căsătorie au doi copii minori *****, născută la *****și *****, născută la *****. Din cauza neînțelegerilor căsătoria a fost desfăcută pe cale judecătorească.

La fel, pe cale judecătorească, Judecătoria Orhei, sediul ***** a emis o hotărâre judecătorească din 06.12.2017 prin care a încasat de la Moraru Constantin în beneficiul Olgăi Moraru pensie pentru întreținerea copiilor minori: ***** și ***** în mărime de 1/3 din toate veniturile lunare începând cu data de 02.07.2017.

La momentul emiterii hotărîrii reclamantul era angajat în calitate de curier la **********din mun. Chișinău. Astfel, de către contabilitate, lunar i se reținea pensie de întreținere a copiilor în mărime de 1/3 din salariu. Din motive personale a fost concediat din serviciu, ceia ce duce la imposibilitatea de a achita pensia de întreținere a copiilor în cuantumul încasat inițial.

De atunci au apărut probleme între reclamant și pârâtă, precum și executorul judecătoresc, fapt ce l-a determinat să se adreseze în judecată cu prezenta cerere, deoarece au apărut circumstanțe care fac dificilă sau chiar imposibilă procedura de executare a documentului executoriu, motiv din care dorește încasarea pensiei într-o sumă bănească fixă stabilită de judecată, deoarece executorul judecătoresc în fiecare lună modifică după bunul său plac cuantumul pensiei de întreținere.

Reclamantul solicită în acțiunea civilă modificarea cuantumului pensiei de întreținere prin încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori *****, născută la *****și *****, născută la ***** într-o sumă bănească fixă, precum și schimbarea modului de executare a documentului executoriu privind încasarea pensiei de întreținere de la Moraru Constantin în beneficiul Olgăi Moraru într-o sumă bănească fixă.

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei (sediul *****) din 06 martie 2023, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată a avocatului Coșneanu Svetlana în interesele reclamantului Moraru Constantin către Moraru Olga, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Bumbac Svetlana. S-a modificat cuantumul pensiei de întreţinere pentru copiii minori comuni ai părților, stabilit prin hotărîrea Judecătoriei Orhei, sediul ***** din 06.12.2017 pe cauza civilă nr. 2-234/2017, urmând a fi încasată pensia de întreținere de la Moraru Constantin în beneficiul lui Moraru Olga pentru copiii minori comuni ai părților: fiicelor *****, născută la *****și *****, născută la *****, într-o sumă bănească fixă în mărime de 1321,7/una mie trei sute douăzeci și unu,7/lei lunar pentru fiecare copil, începînd cu 06.03.2023 și pînă la atingerea majoratului de către copii. Pretenția reclamantului aferent schimbării modului de executare a hotărârii, a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 03 aprilie 2023, Moraru Olga a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei (sediul *****) din 06 martie 2023, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea înaintată de Moraru Constantin să fie respinsă integral.

În motivarea apelului, Moraru Olga a invocat că consideră că instanţa de fond, în motivarea hotărîrii judecătoreşti din 06.03.2023, motivarea fiind întocmită la 05.06.2023, eronat a stabilit cadrul legal aplicabil şi, anume: art. 75 alin.(l) şi art. 76 alin.(l) şi (2) Codul familiei, deoarece acestea prevederi legale sînt aplicabile la stabilirea şi determinarea cuantumului pensiei de întreţinere a copilului minor în litigii privind încasarea pensiilor de întreţinere a copiilor minori, şi nu stă la bază a unei soluţiei a instanţelor judecătoreşti în litigii, obiectul cărora reprezintă modificarea cuantumului pensiei de întreţinere a copilului minor.

Mai mult, instanţa de fond în pct. 18 al Hotărîrii judecătoreşti menţionează că în conformitate cu prevederile art.76 alin.(l) şi (2) Codul familiei /.../ cuantumul sumei băneşti fixe încasate în conformitate cu alin.(l) se determină de instanţa

judecătorească, ţinîndu-se cont de starea materială şi familială a părţilor, de alte circumstanţe importante şi păstrîndu-se, dacă este posibil, nivelul anterior de asigurare materială a copilului.

Apelanta Moraru Olga consideră că obiectul acţiunii privind modificarea cuantumului pensiei de întreţinere a copiilor minori ***** şi *****, intentată de intimatul Moraru Constantin, prezintă modificarea cuantumului pensiei de întreţinere a copiilor minori, stabilit prin hotărîrea Judecătoriei Orhei sediul ***** din 06.12.2017, şi care a fost stabilită în cota-parte din salariul şi toate veniturile în mărime de 1/3, deoarece intimatul Moraru Constantin a înaintat în prima instanţă cererea de chemare în judecată privind modificarea cuantumului pensiei de întreţinere a copiilor minori şi schimbarea modului de executare a hotărîrii judecătoreşti.

Ceea ce se referă la pretenţia privind modificarea cuantumului pensiei de întreţinere a copiilor minori, stabilită prin Hotărîrea Judecătoriei Orhei sediul ***** din 06.12.2017 în mărime de 1/3 din salariul şi toate veniturile a intimatului, consideră important de menţionat că instanţa de judecată corect a stabilit în hotărîrea sa din 06.12.2017 cuantumul pensiei de întreţinere pentru cei doi copii a părţilor în mărime de 1/3 din salariul şi toate veniturile, deoarece, potrivit art. 75 alin.(l) Codul familiei, pensia de întreţinere pentru copilul minor se încasează din salariul şi/sau din alte venituri în mărime de 1/3 - pentru doi copii, în conformitate cu alin.(2) aceluiaşi articol din Codul familiei, cuantumul cotelor stabilite în alin.(l) poate fi micşorat sau majorat de instanţa judecătorească, ţinîndu-se cont de starea materială şi familială a părinţilor, de alte circumstanţe importante.

Prevederi similare se conţin şi în art. 110 Codul familiei, potrivit căruia, în cazul în care starea materială sau familială a uneia dintre părţi s-a schimbat, instanţa judecătorească, luînd în consideraţie şi alte circumstanţe importante ale părţilor, este în drept, la cererea oricăreia dintre ele, să modifice cuantumul pensiei de întreţinere.

Apelanta consideră că instanţa de fond eronat a concluzionat în pct. 43 din hotărîrea motivată că odată cu dimisionarea intimatului de la locul de muncă, starea materială a reclamantului/intimatului s-a schimbat, motiv din care instanţa de judecată, conform art. 110 Codul familiei, a admis pretenţia reclamantului/intimatului în partea modificării cuantumului pensiei de întreţinere pentru copii minori comuni într-o sumă bănească fixă.

În conformitate cu pct. (4) alin.(11 şi 12) al Hotărîrii Plenului Curţii Supreme de Justiţie RM „Privind practica judiciară de soluţionare de către instanţele judecătoreşti a cauzelor referitoare la încasarea pensiei de întreţinere pentru copii şi alţi membri ai familiei”, nr. 4 din 15.04.2013, modificată prin Hotărîrea Plenului CSJ nr. 23 din 16.10.2016, starea materială reprezintă situaţia socio-economică a persoanei (părinte), determinantă pentru întreţinerea unei vieţi decente pasibile

stabilirii în rezultatul identificării tuturor bunurilor imobile şi mobile deţinute în proprietate, a veniturilor obţinute din activităţi generatoare de profit, precum şi a factorilor ce influenţează nemijlocit aspectul economic al persoanei (ex.: capacitatea de muncă, studiile etc.). Starea familială defineşte conjunctura şi relaţiile persoanei (părintelui) în interiorul comunităţii umane în care coabitează, întemeiate prin căsătorie sau izvorâtă din rudenie.

Cu titlu exemplificativ, remarcă următoarele aspecte intrinseci, care influenţează per ansamblu starea familiei, a cărei listă nu este una exhaustivă, şi anume, numărul copiilor şi persoanelor aflate la întreţinere. Sintagma alte circumstanţe importante, stipulate la finalul normei disputate, extinde sfera de aplicare a art. 75 din Codul familiei pentru ipotezele nereglementate de lege, însă care se pot ivi în cadrul examinării unor litigii de acest gen, lăsând o marjă de apreciere instanţei de judecată, din perspectiva unor factori care nu se încadrează în condiţiile reliefate supra (ex.: chestiuni de ordin medical).

Reieșind din sensul prevederilor legale, citate *supra*, atrage atenţia onoratei instanţei de apel la faptul că pentru a solicita modificarea cuantumului cotelor stabilite anterior prin hotărîrea judecătorească, definitivă şi irevocabilă, intimatul Moraru Constantin urma să probeze, mai întîi de toate, probe ce ar confirma schimbarea stării sale materiale sau familiale, veridice şi suficiente, deoarece, potrivit pct. 6 al Recomandării nr. 92 din 19.09.2016 „Cu privire la examinarea de către instanţele de judecată a litigiilor ce au ca obiect modificarea cuantumului pensiei de întreţinere a copilului minor prin prisma art. 75 din Codul Familiei”, pentru valorificarea dreptului de a solicita modificarea cuantumului pensiei de întreţinere, părintele nu urmează să probeze în mod cumulativ atît schimbarea stării materiale cît şi a celei familiale, fiind suficientă în acest sens întrunirea a cel puţin uneia din acestea ipoteze, însă schimbarea situaţiilor specificate nu trebuie să fie formală, ci esenţială, sarcina respectivă aparţinînd în exclusivitate instanţei competente să o examineze.

Astfel, consideră că instanţa de fond, eronat a concluzionat că acţiunea intimatului este întemeiată parţial, în partea modificării cuantumului pensiei de întreţinere, şi a modificat cuantumul pensiei de întreţinere stabilind pensia de întreţinere în sumă bănească fixă în mărime de a cîte 1321,70 lei pentru fiecare copil, deoarece, prezentînd instanţei de fond Adeverinţa din 07.12.2019 eliberată de directorul *****, prin care se confirmă faptul că intimatul Moraru Constantin a fost dimisionat din funcţia de curier din data de 18.01.2019, Adeverinţa nr.09 din 12.01.2023, eliberată de Primarul comunei s. *****, r-ul *****ce confirmă faptul precum că cet. Moraru Constantin nu este încadrat în cîmpul muncii şi informaţia de pe site-ul http//standbank.statistica.md privind minimul de existenţă pentru copii în vîrsta de la 7-17 ani pentru primul simestru anului 2022 şi care este în sumă de 2643,40 lei, probabil, intimatul Moraru Constantin a încercat să probeze faptul

schimbării stării sale materiale, însă, apelanta Moraru Olga consideră că acestea probe nu denotă faptul înrăutățirii stării materiale a intimatului, ori sânt insuficiente pentru a concluziona că starea materială a intimatului Moraru Constantin s-a înrăutăţit.

Apelanta consideră că pentru a proba schimbarea stării materiale sau familiale în sensul înrăutăţirii, intimatul Moraru Constantin urma să prezinte careva probe ce ar confirma imposibilitatea angajării în cîmpul muncii după ce s-a dimisionat din propria iniţiativa din funcţia de curier la ********** deoarece simplă invocarea intimatului că după ce a dimisionat nu a fost în posibilitate de a achita pensia de întreţinere în mărimea stabilită, nu serveşte drept temei pentru instanţa de fond de a modifica cuantumul pensiei de întreţinere, stabilită anterior prin hotărîrea judecătorească definitivă şi irevocabilă, legală şi întemeiată. Ba mai mult, prin Hotărîrea judecătorească din 06.12.2017 s-a stabilit încasarea pensiei de întreţinere a copiilor minori în mărime de 1/3 din toate veniturile/.../, pe cînd intimatul Moraru Constantin nu a anexat la cererea careva probe veridice ce ar confirma lipsa şi altor venituri la momentul intentării acţiunii în instanţa de judecată.

Ce se referă la informaţia de pe site-ul http//standbank.statistica.md privind minimul de existenţă pentru copii în vîrsta de la 7-17 ani pentru primul simestru anului 2022 şi care este în sumă de 2643,40 lei, anexată de intimat la cererea şi luată în consideraţie de către instanţa de fond la acceptarea acţiunii, apelanta la fel consideră că nu este o probă pertinentă, care confirmă schimbarea stării materiale sau familiale a intimatului Moraru Constantin în sensul înrăutăţirii, deoarece această probă confirmă numai faptul că minimul de existenţă pentru primul simestru pentru anul 2022 pentru copii în vîrsta cuprinsă între 7-17 ani este în sumă de 2643,40 lei pe lună. Astfel, apelanta consideră că informaţia privind minimul de existenţă prezentată de intimat instanţei de fond, serveşte ca probă pentru stabilirea mărimei pensiei de întreţinere, stabilită în formă de sumă bănească fixă în cereri de chemare în judecată, obiectul cărora constituie încasarea pensiei de întreţinere a copiilor minori ci nu în cereri privind modificarea cuantumului pensiei de întreţinere ca urmare a înrăutăţirii strării materiale sau familiale a debitorului întreţinerii.

Ba mai mult, potrivit încheierii din 07.07.2023 privind stabilirea restanţei la plata pensiei de întreţinere nr.186pa-333/2019, emisă de executorul judecătoresc Svetlana Bumbac, reiese că mărimea pensiei de întreţinere a copiilor minori se calcula şi se încasa în sumă de 3900,00 lei pe lună pentru ambii copii (11700,00 lei: 1/3=3900,00 lei, unde 11700,00 lei este mărimea salariului mediu pe ţară pentru anul 2023, 1/3 - este cota-parte stabilită prin hotărîrea judecătorească din 06.12.2017). Astfel, micşorînd cuantumul pensiei de întreţinere cu stabilirea sumei de 1321,70 lei pentru fiecare copil, iar pentru doi în suma totală de 2643,40 lei, instanţa de fond lezează substanţial drepturile copiilor minori ***** şi *****,

deoarece, potrivit art. 76 alin.(2) Codul familiei, cuantumul sumei băneşti fixe încasate în conformitate cu alin. (l) se determină de instanţa judecătorească, ţinîndu-se cont de starea materială şi familială a părinţilor, de alte circumstanţe importante şi păstrîndu-se, dacă este posibil, nivelul anterior de asigurare materială a copilului.

Totodată, este important faptul că apelanta a declarat în şedinţa de judecată din 06.03.2023 că nu recunoaşte pretenţiile invocate în cererea de chemare în judecată de intimat, deoarece cheltuieli pentru întreţinerea copiilor sînt mari, intimatul Moraru Constantin activează de mai bine de 3 ani în *****, şi are posibilitate de a achita pensia de întreţinere a copiilor în mărime achitată anterior, că suma de 1321,70 lei este una insuficientă pentru întreţinerea copiilor, deoarece fiica *****este elevă a clasei a *****, iar fiica *****- a clasei a ***** în şcoală primară-grădiniţa din satul *****, r-ul *****, copii mai frecventează şi cercul de dansuri din satul vecin *****, r-ul *****, vestimentația şi încălțămintea coastă scump, copii se mai îmbolnăvesc, şi este necesar de a procura şi medicamente contra plată.

Copii se mai îmbolnăvesc, apelanta aflîndu-se în spital cu copii a apelat la intimat pentru ca să acorde un ajutor financiar, însă intimatul a ignorat rugămintea. A mai rugat să achite plata la grădiniţa, şi, intimatul, la fel, a ignorat rugămintea. Timp de 6 luni tata copiilor nu mai procură nimic pentru copii, pe cînd cunoaşte despre faptul că intimatul are posibilitate de a participa la întreţinerea copiilor în mărimea, care se calculează de executorul judecătoresc, deoarece activează în ***** şi venitul lui este decent. Faptul că activează în ***** nu poate să dovedească cu vre-un contract de muncă, însă cunoaşte despre faptul că intimatul a fost reţinut la frontieră şi adus silit la biroul executorului judecătoresc Bumbac Svetlana. De la bun început apelanta primea plata pensiei pentru întreţinerea copiilor, însă din luna septembrie 2022 nu mai primeşte, restanţa fiind la momentul examinării cauzei în prima instanţa în suma de 21000,00 lei.

Intimatul Moraru Constantin nu a indicat în acţiunea mărimea pensiei care se obligă să o achită lunar. Însă, instanţa de fond, nu a luat în consideraţie argumentele apelantei referitor la faptul că nu este de acord cu cererea de chemare în judecată, intentată de intimat. Numai a indicat în hotărîrea judecătorească precum că instanţa de fond nu poate să reţină ca fiind veridice declaraţiile apelantei în acest sens, deoarece apelanta nu deţine nici o copie a presupusului contract.

Mai mult, atrage atenţia onoratei instanţe de apel că în art. 75 alin. (2) Codul familiei este indicat că: „instanţa de judecată poate modifica cuantumul cotelor stabilite”, iar în art. 110 Codul familiei, este indicat că: „instanţa de judecată este în drept să modifice cuantumul pensiei de întreţinere”. Astfel, legiuitorul a evidenţiat că modificarea cuantumului cotelor stabilite este un drept al instanţei, investită cu judecarea cauzei, ci nu este obligațiunea.

Apelanta consideră că, în primul rînd, anume intimatul nu a exercitat obligaţiunea de a proba cu probe veridice şi suficiente schimbarea situaţiei materiale sau financiare în sensul înrăutăţirii, deoarece în conformitate cu art. 118 alin. (l) Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Apelanta consideră că starea intimatul Moraru Constantin, nici cea materială, nici cea familială, nu a suferit schimbări semnificative, ce ar servi drept temei de a solicita modificarea cuantumului pensiei de întreţinere. În acest sens, apelanta consideră că pentru a solicita modificarea modului de încasare a pensiei de întreţinere pentru copii minori, intimatul urma să mai prezintă probe ce ar dovedi faptul că nu dispune de alte venituri, prezentând înscrisuri de la băncile comerciale care activează pe piaţa bancară din Republica Moldova, precum că nu deţine conturi bancare deschise în băncile respective, extrase din conturile bancare în cazul existenței conturilor bancare sau confirmarea despre lipsa conturilor şi depunerilor bancare, informaţii de la Serviciul Fiscal de Stat cu privire la veniturile declarate.

Ba mai mult, atragem atenţia onoratei instanţei de apel, precum că întreţinerea unui copil nu presupune doar asigurarea materială a acestuia, ci şi educarea, dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală şi socială, tratarea lui în caz de îmbolnăvire, ceea ce implică cheltuieli suplimentare, eforturi şi stres din partea părintelui căruia i-au fost lăsaţi spre domiciliere, îngrijire şi întreţinere copii, împrejurările invocate de intimatul Moraru Constantin nu pot constitui temei pentru modificarea modului de încasare şi cuantumului pensiei de întreţinere a copiilor minori ***** şi *****, deoarece întreţinerea materială a copiilor minori este o obligaţie fundamentală, consfinţită în art. 48 alin. (2) din Constituţia Republicii Moldova, care expres stabileşte că părinţii au îndatoria de a asigura creşterea, educaţia şi instruirea copiilor. Or, creşterea, educaţia şi instruirea copiilor este posibilă numai în condiţiile exercitării corespunzătoare a obligaţiilor părinteşti de întreţinere a acestora.

Astfel, instanţa de fond, modificînd modul de încasare a pensiei de întreţinere din cota-parte în mărime de 1/3 din salariul şi alte venituri în formă de în sumă bănească fixă şi stabilind pensia de mărimea de 1321,70 lei, a lezat substanţial drepturile şi interesele legitime a apelantei şi a acţionat în dezinteresul drepturilor copiilor minori ***** şi *****, deoarece minimul de existenţă este în continuă creştere. Potrivit informaţiei Biroului Naţional de Statistică a Republicii Moldova nr.30 din 11.08.2023, valoarea minimului de existenţă în oraşe mici şi sate medie pe anul 2022 pentru un copil în vîrsta de la 7-17 ani constituie 2749,20 lei. Astfel, suma de 1321,70 lei este sub minimul de existenţă.

Potrivit Certificatului nr. 298 din 28.06.2023, anexat la cererea de apel, apelanta Moraru Olga este încadrată în funcţia de legătoare filoane, cabluri şi conductori cu salariul de funcţie medie lunară 5942,80 lei, lucrează în schimburi inclusiv şi în perioada de noapte, starea sănătăţii din cauza fracturii osului sacral o limitează în eforturi fizice, are necesitate de tratament medical periodic, astfel, apelantei Moraru Olga îi vine greu de a face faţă cheltuielilor pentru întreţinerea fiicelor.

La 04 iulie 2023, conform fișei de repartizare, cauza a fost distribuită pentru examinare în ordine de apel judecătorului raportor-Budăi Nelea (f.d. 60).

În ședința de judecată, a instanței de apel, apelanta Moraru Olga și avocatul Marina Balanici în interesele apelantei Moraru Olga, au solicitat admiterea cererii de apel în sensul formulat.

În ședința de judecată a instanței de apel, intimatul Moraru Constantin și avocatul Coșneanu Svetlana, fiind înștiințați legal, nu s-au prezentat, și nu au invocat careva motive. Mai mult, fiind apelat Moraru Constantin, la telefon a răspuns mama intimatului care a menționat că fiul ei este plecat peste hotarele țării (f.d.102, 103).

În ședința de judecată a instanței de apel, executorul judecătoresc Bumbac Svetlana, fiind înștiințat legal, nu s-a prezentat și nu a invocat careva motive.

În conformitate cu prevederile art. 379 alin. (2) Cod de procedură civilă, neprezentarea în şedinţa de judecată a apelantului sau a intimatului, a reprezentanţilor acestora, precum şi a unui alt participant la proces, citaţi legal despre locul, data şi ora şedinţei, nu împiedică judecarea apelului.

Astfel, Colegiul civil consideră necesar de a examina cauza în lipsa părților neprezente, procedura de citare fiind respectată.

Audiind explicaţiile participantului la proces, examinând materialele cauzei, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău consideră apelul întemeiat şi care urmează a fi admis, cu casarea hotărârii instanţei de fond, reieşind din următoarele motive.

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunţării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ consideră apelul declarat de Moraru Olga împotriva hotărârii primei instanțe depus în termen, or, hotărârea Judecătoriei Orhei (sediul *****) a fost emisă la 06 martie 2023, iar apelul împotriva acesteia a fost declarat la 03 aprilie 2023.

În conformitate cu prevederile art. 373 alin. (1), (2) și (5) Codul de procedură civilă, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele

apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conţinutul celor relatate, Colegiul civil reţine că sarcina instanţei de apel derivă din dispoziţiile art. 373 alin. (1), (2) și (5) Codul de procedură civilă, în condiţiile în care instanţa de fond a soluţionat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acţiunii în raport cu concluziile reţinute de către aceasta.

În conformitate cu prevederile art. 385 lit. c) Codul de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărîrea primei instanţe, emiţînd o nouă hotărîre.

Conform prevederilor art. 118 alin. (1), (3) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sînt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

Articolul 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă statuează că instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În temeiul art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acţiunii.

În cadrul examinării cauzei, s-a stabilit că din relația conjugală a cuplului Moraru Constantin și Moraru Olga, la *****s-a născut fiica *****, iar la *****, s-a născut fiica *****, fapt confirmat prin copiile certificatelor de naștere cu nr. ***** și nr. ***** (f.d.10, 11).

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul ***** din 06.12.2017 s-a stabilit paternitatea reclamantului Moraru Constantin, față de copiii minori : *****, născută la *****și *****, născută la *****, cu includerea datelor despre tată la perfectarea actelor de naștere a copiilor și cu încasarea de la Moraru Constantin, în beneficiul lui Moraru Olga, a pensiei de întreținere a copiilor minori comuni ai părților - fiicele ***** și *****, în mărime de 1/3 din toate veniturile lunare, începând cu 02.06.2017 și până la atingerea majoratului de către copii (f.d.9).

Potrivit încheierii executorului judecătoresc S. Bumbac cu nr.186pa-333/2019 din 03.03.2023 cu privire la stabilirea restanței la plata pensiei alimentare, se confirmă că, pentru perioada septembrie 2022 - februarie 2023 restanța reclamantului Moraru Constantin, la plata pensiei de întreținere pentru copiilor minori *****, născută la *****și *****, născută la *****, alcătuiește suma de 21000,00 lei (f.d.31), fapt confirmat și prin referința scrisă din 06.03.2023 a executorului judecătoresc S. Bumbac (f.d. 24).

Potrivit adeverinței, fără număr, însă datată cu 07.12.2021 și eliberată de Directorul SC *****SRL, se atestă că, reclamantul/intimat Moraru Constantin a fost angajat în cadrul muncii la SC **********în baza contractului individual de muncă nr. ***** din 01.03.2018 în funcție de curier, iar la 18.01.2019 a demisionat din propria inițiativă (f.d.13).

Conform adeverinței cu nr. 09 din 12.01.2023, eliberată de Primarul comunei *****, r. *****, se atestă că cet. Moraru Constantin, născut la *****, c/p *****, domiciliat în s. *****, r. *****, nu este încadrat în câmpul muncii (f.d.15).

Din extrasul anexat de pe site-ul http://statbank.statistica.md, rezultă că, valoarea minimului de existență pe ani, categorii de populație, medii și semestre pentru primul semestru al anului 2022, la copii în vîrstă de 7-17 ani este de 2643,4 lei. (f.d.16)

La 01.02.2023, avocatul Coșneanu Svetlana, acționând în interesele reclamantului Moraru Constantin, a intentat acțiune civilă către Moraru Olga, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Bumbac Svetlana privind modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori comuni într-o sumă bănească fixă și schimbarea modului de executare a hotărârii.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prin hotărârea Judecătoriei Orhei (sediul *****) din 06 martie 2023, a admis parțial cererea de chemare în judecată a avocatului Coșneanu Svetlana în interesele reclamantului Moraru Constantin către Moraru Olga, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Bumbac Svetlana. S-a modificat cuantumul pensiei de întreţinere pentru copiii minori comuni ai părților, stabilit prin hotărîrea Judecătoriei Orhei, sediul ***** din 06.12.2017 pe cauza civilă nr. 2-234/2017, urmând a fi încasată pensia de întreținere de la Moraru Constantin în beneficiul lui Moraru Olga pentru copiii minori comuni ai părților: fiicelor *****, născută la *****și *****, născută la *****, într-o sumă bănească fixă în mărime de 1321,7/una mie trei sute douăzeci și unu,7/lei lunar pentru fiecare copil, începînd cu 06.03.2023 și pînă la atingerea majoratului de către copii. Pretenția reclamantului aferent schimbării modului de executare a hotărârii, a fost respinsă ca neîntemeiată.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut că acţiunea civilă a avocatului Coșneanu Svetlana în interesele reclamantului/intimat Moraru Constantin ca fiind întemeiată parțial, în partea modificării cuantumului pensiei de întreținere pentru

copiii minori comuni într-o sumă bănească fixă în mărime de 1321,7 /una mie trei sute douăzeci și unu,7/ lei lunar pentru fiecare copil, începând cu 06.03.2023 și până la atingerea majoratului de către copii, reieșind din valoarea minimului de existență stabilită pentru perioada primului semestru al anului 2022 pentru copiii în vîrstă de 7-17 ani. Deopotrivă, instanța de fond a apreciat această sumă ca fiind una rezonabilă și legală în interesul direct al copiilor minori comuni ai părţilor: ***** și *****, care de altfel până în prezent se află la educația și întreţinerea reclamantei Moraru Olga, or, din adeverința datată cu 07.12.2021 și eliberată de Directorul SC *****SRL, se confirmă că, odată cu demisia din 18.01.2019 de al locul de muncă, starea materială a reclamantului C.Moraru s-a schimbat, motiv din care, instanța de judecată, conform art. 110 Codul familiei, a admis pretenția reclamantului în partea modificării cuantumului pensiei de întreținere pentru copiii minori comuni într-o sumă bănească fixă.

Colegiul civil consideră greșită poziția instanței de fond, iar argumentele apelantei întemeiate.

Or, conform art. 3 alin. (1) al Convenţiei Internaţionale cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989 de la New York, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, în toate deciziile care îi privesc pe copii, fie că sunt luate de instituţii publice sau private de ocrotire socială, de către tribunale, autorităţi administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate.

Potrivit art. 5 al Convenţiei cu privire la drepturile copilului, statele părţi vor respecta responsabilitatea, dreptul şi obligaţia pe care le au părinţii sau, după caz, membrii familiei lărgite sau a comunităţii, conform cutumei locale, tutorii sau alte persoane prin lege responsabile pentru copil, de a-i da acestuia, într-un mod care să corespundă dezvoltării capacităţilor acestuia, orientarea şi sfaturile corespunzătoare exercitării drepturilor pe care i recunoaşte prezenta Convenţie.

În corespundere cu prevederilor art. 18 alin. (1) al Convenţiei internaţionale din 20.11.1989 cu privire la drepturile copilului, prevede că statele părţi vor depune eforturi pentru asigurarea recunoaşterii principiului potrivit căruia ambii părinţi au o răspundere comună pentru creşterea şi dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creşterea copilului şi asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinţilor sau, după caz, reprezentanţilor săi legali. Aceştia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului.

Potrivit prevederilor art. 27 alin. (2) din Convenţia dată, părinţilor şi oricăror altor persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităţilor şi a mijloacelor lor financiare, condiţiile de viaţă necesare dezvoltării copilului.

În același timp, instanța de apel relevă că întreţinerea materială a copiilor minori este o obligaţie fundamentală, consfințită și în art. 48 alin. (2) din

Constituţia Republicii Moldova, care expres stabileşte că părinţii au îndatorirea de a asigura creşterea, educaţia şi instruirea copiilor. Or, creşterea, educaţia şi instruirea copiilor este posibilă numai în condiţiile exercitării corespunzătoare a obligaţiilor părinteşti de întreţinere materială a acestora.

Conform prevederilor art. 18 alin. (1) al Legii privind drepturile copilului nr. 338 din 15.12.1994, legiuitorul prevede expres că, ambii părinţi, în egală măsură, sau persoanele subrogatorii legale poartă răspunderea principală pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală şi socială a copilului, ținând cont în primul rând de interesele acestuia.

De asemenea, potrivit art. 52 alin. (1), art. 53 alin. (1) şi art. 61 alin. (1) Codul familiei, desfacerea căsătoriei părinţilor, nulitatea ei sau traiul separat al acestora nu afectează drepturile copilului; copilului i se garantează apărarea drepturilor şi intereselor sale legitime. Apărarea drepturilor şi intereselor legitime ale copilului se asigură şi sunt apărate de părinţi.

Potrivit art. 58 din Codul familiei, părinţii au drepturi şi obligaţii egale faţă de copii, indiferent de faptul dacă copiii sînt născuţi în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinţii sau separat.

În acord cu prevederile art. 74 alin. (1) Codul familiei, părinţii sunt obligaţi să-şi întreţină copiii minori şi copiii majori inapţi de muncă care necesită sprijin material.

În corespundere cu prevederile art. 75 alin. (1) Codul familiei, pensia de întreţinere pentru copilul minor se încasează din salariul şi/sau din alte venituri ale părinţilor în mărime de 1/4 – pentru un copil, 1/3 – pentru 2 copii şi 1/2 – pentru 3 şi mai mulţi copii.

Art. 76 alin. (1) din Codul familiei, indică că în cazurile cînd părintele care datorează întreţinere copilului său are un salariu şi/sau alte venituri neregulate sau fluctuabile ori primeşte salariu şi/sau alte venituri, total sau parţial, în natură, ori nu are un salariu şi/sau alte venituri, precum şi în alte cazuri cînd, din anumite motive, încasarea pensiei de întreţinere, sub forma unei cote din salariu şi/sau alte venituri, este imposibilă, dificilă sau lezează substanţial interesele uneia dintre părţi, instanţa judecătorească poate să stabilească cuantumul pensiei de întreţinere într-o sumă bănească fixă plătită lunar sau, concomitent, într-o sumă bănească fixă şi sub forma unei cote din salariu şi/sau alte venituri conform art.75.

Conform art. 110 Codul familiei, în cazul în care starea materială sau familială a uneia dintre părţi s-a schimbat, instanţa judecătorească, luând în considerare şi alte circumstanţe importante ale părţilor, este în drept, la cererea oricăreia dintre ele, să modifice cuantumul pensiei de întreţinere sau să-l scutească pe debitorul întreţinerii de plata acesteia.

Instanța de apel menționează că, modificarea cuantumului pensiei de întreținere poate avea loc doar, în cazul în care starea materială sau familială a

uneia dintre părți s-a schimbat, urmând a fi luate în considerare și alte circumstanțe importante ale părților.

Totodată, Colegiul civil evidențiază că, la stabilirea cuantumului pensiei de întreținere, instanța urmează să țină cont în primul rând de drepturile copilului de a beneficia de o întreținere corespunzătoare, precum și de interesele acestuia.

În contextul situației de fapt constatată și a normelor de drept citate *supra*, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău relevă că hotărârea Judecătoriei Orhei (sediul Șoldănești) a fost emisă la 06 decembrie 2017, prin care a fost stabilit cuantumul pensiei de întreținere. Astfel, reclamantului/intimat Moraru Constantin i-a revenit sarcina să administreze probe prin care să demonstreze că starea lui materială nu doar că s-a înrăutățit după adoptarea hotărârii, ci și că reclamantul Moraru Constantin este lipsit din circumstanțe ce nu depind de voința sa de posibilitatea de a remedia starea sa materială.

Prin urmare, Colegiul civil relevă că adeverința, fără număr, însă datată cu 07.12.2021 și eliberată de Directorul SC **********prin care se atestă că reclamantul/intimat Moraru Constantin a fost angajat în cadrul muncii la SC **********în baza contractului individual de muncă nr. ***** din 01.03.2018 în funcție de curier, iar la 18.01.2019 a demisionat din propria inițiativă (f.d.13), precum și adeverința cu nr. 09 din 12.01.2023, eliberată de Primarul comunei *****, r. *****, prin care se atestă că cet. Moraru Constantin, născut la *****, c/p *****, domiciliat în s. *****, r. *****, nu este încadrat în câmpul muncii (f.d.15), doar confirmă că intimatul nu este încadrat oficial în câmpul muncii, însă nu pot fi reținute ca probe întru modificarea cuantumului pensiei de întreținere.

Prin urmare, înscrisurile administrate în cauză, nu confirmă că starea materială a lui Moraru Constantin s-a schimbat comparativ cu perioada de emitere a hotărârii judecătorești de încasare a pensiei de întreținere pentru copiii minori sau că există circumstanțe care ar indica la necesitatea adoptării unei soluții privind modificarea acesteia, or analizând actele menționate în cumul, Moraru Constantin nu a prezentat careva înscrisuri de la băncile comerciale care activează pe piața bancară din Republica Moldova, precum că nu deține conturi bancare deschise în băncile respective, extrase din conturilor bancare privind soldul acestora (în cazul existenței conturilor bancare), informații de la Inspectatul Fiscal de Stat cu privire la veniturile declarate și alte informaţii în vederea demonstrării înrăutățirii stării materiale.

Or, Moraru Constantin, a.n. *****, este un tînăr apt de muncă, iar din spusele mamei intimatului, acesta este plecat peste hotarele țării și care este obligat să asigure întreținerea corespunzătoare a copiilor săi. Moraru Constantin în calitate de părinte, este obligat să asigure copiilor o întreținere materială corespunzătoare

nevoilor specifice vârstei lor, urmând să depună tot efortul în sensul dobândirii mijloacelor financiare necesare.

Mai mult, copii sunt de vîrstă școlară, iar îngrijirea, educația și activitățile corespunzătoare unui copil la această vârstă presupun cheltuieli considerabile, care urmează a fi suportate în egală măsură de către ambii părinți, în temeiul art. 74 alin. (1) al Codul familiei.

Colegiul civil apreciază critic afirmațiile reclamantului/ intimat precum că este în imposibilitate de a achita pensia de întreținere în cuantumul stabilit anterior, or înscrisurile anexate la dosar nu justifică necesitatea micșorării cuantumului pensiei de întreținere încasat în favoarea copiilor minori, care au nevoie de întreținere corespunzătoare pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală şi socială, cu păstrarea nivelului anterior de asigurare materială a copiilor.

De asemenea, Colegiul civil relevă că *starea materială* reprezintă situaţia socio-economică a persoanei (părinte) determinantă pentru întreţinerea unei vieţi decente pasibile stabilirii în rezultatul identificării tuturor bunurilor imobile şi mobile deţinute în proprietate, a veniturilor obţinute din activităţi generatoare de profit, precum şi a factorilor ce influenţează nemijlocit aspectul economic al persoanei (ex. capacitatea de muncă, studiile etc). *Starea familială* defineşte conjunctura şi relaţiile persoanei (părintelui) în interiorul comunităţii umane în care coabitează, întemeiate prin căsătorie sau izvorîtă din rudenie (numărul copiilor şi persoanelor aflate la întreţinere). Iar, sintagma *alte circumstanţe importante* stipulate la finalul normei disputate extinde sfera de aplicare pentru ipotezele nereglementate de lege însă care se pot ivi în cadrul examinării unor litigii de acest gen, lăsînd o marjă de apreciere instanţei de judecată din perspectiva unor factori care nu se încadrează în condiţiile reliefate supra (ex. chestiuni de ordin medical).

Totodată pentru valorificarea dreptului de a solicita modificarea cuantumului pensiei de întreţinere, părintele urmează să probeze cel puțin una din circumstanțele menționate *supra.*

Prin urmare, în mod imperativ în cazul solicitării modificării cuantumului pensiei de întreținere Moraru Constantin necesită să respecte exigențele obligatorii privind dovedirea evoluţiei stării materiale şi familiale prin prezentarea probelor concludente în acest sens, ceea ce la caz nu a fost demonstrat.

Totodată, la caz în mod distinct, Colegiul civil pune în evidență și faptul că suma pensiei de întreţinere a copiilor minori trebuie să fie reală şi necesară, totodată însă să nu fie în detrimentul celuilalt părinte, iar în cazul dat cuantumul stabilit corespunde în mod real nevoilor minorilor şi necesităţilor de întreţinere la această vârstă.

Cu atât mai mult că, în condițiile în care obligația morală a părinților constă în faptul de a acorda grijă, afecțiune și întreținere copilului, suma dispusă spre încasare este minimă în raport cu necesităţile alimentare, de îngrijire, de instruire a

copiilor, iar odată cu creşterea copiilor cresc şi necesităţile de îngrijire şi întreţinere.

La acest capitol, Colegiul civil notează că potrivit art. 2 al Legii nr. 152 din 05 iulie 2012 cu privire la minimul de existenţă, minimul de existenţă este un indicator ce reprezintă mărimea valorică a volumului minim de consum al bunurilor materiale şi a serviciilor pentru satisfacerea necesităţilor principale, menţinerea sănătăţii şi pentru susţinerea viabilităţii omului. Iar, conform art. 3 al aceleiaşi Legi, mărimea minimului de existenţă include: mărimea valorică a coşului alimentar; cheltuielile pentru procurarea mărfurilor industriale şi pentru achitarea serviciilor prestate populaţiei şi mărimea primelor şi a contribuţiilor obligatorii. Mărimea minimului de existenţă pentru o persoană se determină în lei pe fiecare lună.

Prin urmare, minimul de existență nu prevede cheltuielile necesare pentru dezvoltarea acestora: procurarea cărţilor, frecventarea anumitor secţii sportive sau de creație, etc., activităţi necesare creşterii şi evoluării psiho-emoţionale echilibrate a copiilor, de care aceștia nu pot fi lipsiți, or, acest fapt ar contravine interesului lor superior.

Colegiul conchide că împrejurările invocate de către Constantin Moraru nu pot constitui temei pentru admiterea acțiunii, deoarece nu se încadrează în prevederile art. 110 Codul familiei.

Conform art. 252 alin. (1)-(3) Cod de procedură civilă indică că, în funcţie de situaţia materială a părţilor sau de alte circumstanţe, instanţa emitentă, la cererea participanţilor la proces sau la propunerea executorului judecătoresc, amînă ori eşalonează executarea hotărîrii, de asemenea schimbă modul sau ordinea de executare a acesteia. (2) Cererile menţionate la alin.(1) se soluţionează în baza dosarului şi/sau a materialelor anexate la cerere şi, după caz, la referinţă, fără citarea părţilor şi/sau a executorului judecătoresc. Instanţa remite participanţilor la proces cererea şi copiile anexate, stabilind un termen, în condiţiile art. 186, pentru depunerea referinţei. Instanţa poate dispune citarea părţilor şi/sau a executorului judecătoresc pentru a se expune cu privire la respectiva cerere. (3) Încheierea judecătorească privind amînarea sau eşalonarea executării hotărîrii, schimbarea modului şi ordinii de executare a ei se supune recursului.

Art. 254 alin. (1,4,5) CPC stipulează expres că, rămîn definitive hotărîrile judecătoreşti emise în primă instanţă, supuse apelului, după examinarea cauzei în apel. (4) Hotărîrea judecătorească irevocabilă este obligatorie pentru persoana în al cărei interes a fost pornit procesul de către organele şi persoanele specificate la art.7 alin.(2).(5) Dacă pîrîtul este obligat, prin hotărîre definitivă, să efectueze plăţi periodice şi dacă se schimbă circumstanţele care influenţează determinarea cuantumului obligaţiilor de plată sau durata lor, fiecare parte este în drept să

depună o nouă cerere în judecată şi să solicite schimbarea cuantumului obligaţiilor de plată sau a termenului lor, înaintînd o nouă acţiune.

Conform art. 255 CPC, hotărîrea judecătorească se execută, în modul stabilit de lege, după ce rămîne definitivă, cu excepţia cazurilor de executare imediată după pronunţare.

Deasemenea, conform art.114 alin.(1) Cod de executare, modul de încasare a pensiei de întreţinere şi a restanţelor la pensie este reglementat de Codul familiei

Pe cale de consecință, Colegiul civil constată că este neîntemeiată și cerința privind schimbarea modului de executare a hotărârii, avînd în vedere că Colegiul civil a conchis asupra netemeiniciei cerinței privind modificarea pensiei alimentare stabilite prin hotărârea Judecătoriei Orhei (sediul *****) din 06 decembrie 2017.

În final, Colegiul civil învederează concluzia că instanța de fond injust a adoptat soluția cu privire la admiterea cererii de chemare în judecată depusă de avocatul Coșneanu Svetlana în interesele lui Moraru Constantin către Moraru Olga, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Bumbac Svetlana privind modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori comuni într-o sumă bănească fixă, astfel că cererea de apel înaintată de Moraru Olga, urmează a fi admisă.

În conformitate cu prevederile art. 385 lit. c), art. 389-390, 394 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ,

d e c i d e :

Admite apelul declarat de Moraru Olga.

Casează hotărârea Judecătoriei Orhei (sediul Șoldănești) din 06 martie 2023, și adoptă o nouă hotărâre, prin care:

Respinge, ca neîntemeiată, cererea de chemare în judecată depusă de avocatul Coșneanu Svetlana în interesele lui Moraru Constantin către Moraru Olga, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Bumbac Svetlana privind modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori comuni într-o sumă bănească fixă și schimbarea modului de executare a hotărârii.

Decizia este definitivă, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale, prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Preşedintele şedinţei,
Judecătorul: Nelea Budăi

Judecătorii: Iurie Cotruță

Ion Țurcan